

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет хореографічного мистецтва
Кафедра фізичної культури і здоров'я

Силабус

навчальної дисципліни

«ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ ТА ДОМЕДИЧНА ДОПОМОГА»

Галузь знань - 02 Культура і мистецтво, 03 Гуманітарні науки, 06 Журналістика, 07 Управління та адміністрування, 05 Соціальні та поведінкові науки, 24 Сфера обслуговування.

Спеціальність – 028 Менеджмент соціокультурної діяльності, 034 Культурологія, 073 Менеджмент, 025 Музичне мистецтво, 027 Музезнавство, пам'яткознавство, 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа, 053 Психологія, 021 Аудіовізуальне мистецтво та виробництво, 024 Хореографія, 026 Сценічне мистецтво.

Освітньо-професійна програма – Менеджмент соціокультурних проектів, Культурні дослідження, Музеєфікація історико-культурної спадщини, Інформаційно-документна та бібліотечна діяльність, Кризова психологія, Аудіовізуальне мистецтво та виробництво, Академічний спів, Естрадний спів, Оркестрові духові та ударні інструменти, Оркестрові струнні інструменти, Музичне мистецтво естради, Народні інструменти, Народний спів, Хорове диригування, Фортепіано, Сценічне мистецтво, Хореографія.

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень.

2024 рік

Силабус склали:

Доцент кафедри фізичної культури і здоров'я, кандидат технічних наук, старший науковий співробітник Олександр КАЗАКОВ,

Завідувач кафедри ФКіЗ Наталія ЦИГАНОВСЬКА

Мова навчання – українська

Силабус затверджено на засіданні кафедри фізичної культури і здоров'я

Протокол № 1 від 15 серпня 2024 р.

Завідувач кафедри ФКіЗ

Наталія ЦИГАНОВСЬКА

Силабус затверджено на засіданні радою факультету хореографічного мистецтва ХДАК

Протокол № 1 від 26 серпня 2024 р.

Голова ради факультету ХМ

Ірина МОСТОВА

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО КУРС

1.	Назва дисципліни	Цивільний захист та домедична допомога
2.	Викладач	Цигановська Наталія Василівна, Козаков Олександр Євгенович.
3.	Контактні дані викладача (роб. тел., емейл)	Цигановська Н.В. nataliia_tsyhanovska@xdak.ukr.education 067-912-97-28 Козаков О.Є. oleksandr_kazakov@xdak.ukr.education 0982619035
4.	Інформація про консультації / дні занять	Вівторок 15.40-17.15 Он лайн- консультації: Усі запитання можна надсилати на електрону пошту кафедри ФКіЗ та особисто викладачам.
5.	Логіка вивчення курсу	Пререквізити: Даний предмет вивчає соціально-виховний процес цілеспрямованого систематичного впливу на людину факторів надзвичайних ситуацій різного походження, з метою зміцнення здоров'я, вдосконалення можливостей надання долікарської допомоги постраждалим. Постреквізити: Основні положення навчальної дисципліни спрямовані на їх застосування у формуванні та покращенні головних життєво-важливих навичок та вмінь, а також пов'язаних з ними знань для забезпечення готовності людини до надання само та взаємо допомоги при отриманні травм, пошкоджень при впливі факторів надзвичайних ситуацій різного походження.

2. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Засвоєння курсу полягає у підготовці майбутніх фахівців до розв'язання гуманітарних проблем безпеки та захисту населення на суб'єктах господарювання та в процесі життєдіяльності від надзвичайних ситуацій техногенного, природного, соціально-політичного та воєнного характеру згідно з чинними законодавчими та іншими нормативно-правовими актами і є складовою частиною навчання та професійної підготовки майбутнього фахівця в галузі культури.

3. МЕТА КУРСУ

Мета - формуванні у студентів системних компетенцій та знань, необхідних для вирішення питань цивільного захисту у відповідній виробничій сфері та повсякденній діяльності, здатності впроваджувати досягнення науково-технічного прогресу та інноваційні проекти, що спрямовані на попередження та відвернення надзвичайних ситуацій на об'єктах

суб'єкта господарювання, ліквідацію їх наслідків та оперативне надання долікарської допомоги потерпілим.

Завдання вивчення навчальної дисципліни передбачає засвоєння студентами новітніх теорій, методів і технологій з прогнозування надзвичайних ситуацій, побудови моделей їхнього розвитку, визначення рівня ризику та обґрунтування комплексу заходів, спрямованих на відвернення надзвичайних ситуацій, захисту персоналу, населення, матеріальних та культурних цінностей в умовах надзвичайних ситуацій, локалізації та ліквідації їхніх наслідків, оперативне надання долікарської допомоги потерпілим.

4. КОМПЕТЕНТНОСТІ

Назва освітньої програми	Шифр загальної компетентності	Зміст компетентності
Аудіовізуальне мистецтво та виробництво	ЗК12	Здатність запобігати виникненню надзвичайних ситуацій та виробничих ризиків, а в разі їх виникнення приймати адекватні рішення та виконувати дії, спрямовані на їх ліквідацію, надавати домедичну допомогу потерпілим при нещасних випадках, використовувати та застосовувати у своїй практичній діяльності технології, спрямовані на забезпечення здорових і безпечних умов існування людини в сучасному навколишньому середовищі.
Академічний спів, Естрадний спів, Народний спів, Музичне мистецтво естради, Народні інструменти, Оркестрові духові та ударні інструменти, Оркестрові струнні інструменти, Фортепіано	ЗК18	
Хорове диригування	ЗК19	
Хореографія	ЗК5	
Музеєфікація історико-культурної спадщини	ЗК7	Здатність планувати й організувати цивільний захист в установах і організаціях, реалізовувати заходи захисту населення і території від надзвичайних ситуацій, реагувати на надзвичайні ситуації та ліквідовувати їх наслідки, надавати домедичну допомогу постраждалим при нещасних випадках.
Менеджмент соціокультурних проєктів	ЗК8	
Інформаційно-документна та	ЗК7	

бібліотечна діяльність		
Культурні дослідження	ЗК11	
Кризова психологія	ЗК1	Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
	ЗК7	Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.
	ЗК11	Здатність планувати й організувати цивільний захист в установах і організаціях, реалізовувати заходи захисту населення і території від надзвичайних ситуацій, реагувати на надзвичайні ситуації та ліквідувати їх наслідки, надавати домедичну допомогу постраждалим при нещасних випадках.
Сценічне мистецтво	ЗК2	Здатність застосовувати фундаментальна знання у практичних ситуаціях.
	ЗК7	Здатність до адаптації та дій в нових ситуаціях.
	ЗК9	Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
	ЗК14	Здатність планувати й організувати цивільний захист в установах і організаціях, реалізовувати заходи захисту населення і території від надзвичайних ситуацій, реагувати на надзвичайні ситуації та ліквідувати їх наслідки, надавати домедичну допомогу постраждалим при нещасних випадках.

5. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Назва освітньої програми	Шифр програмного результату навчання	Зміст програмного результату навчання
Аудіовізуальне мистецтво та виробництво	ПРН 13	Володіння знаннями, уміннями й навичками щодо забезпечення необхідного рівня безпеки у надзвичайних ситуаціях, охороні праці та виробничої санітарії.
Академічний спів, Естрадний спів,	ПРН 11	

Народний спів, Музичне мистецтво естради, Народні інструменти, Оркестрові духові та ударні інструменти, Оркестрові струнні інструменти, Фортепіано		Володіти знаннями, уміннями й навичками з планування та управління заходами цивільного захисту, надання домедичної допомоги постраждалим при нещасних випадках.
Хорове диригування	ПРН 13	
Хореографія	ПРН 23	
Сценічне мистецтво	ПРН 22	
Музеєфікація історико-культурної спадщини	ПРН 13	
Інформаційно-документна та бібліотечна діяльність	ПРН 16	
Менеджмент соціокультурних проектів	ПРН 13	
Кризова психологія	ПРН 12	
Культурні дослідження	ПРН 14	

6. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Ознаки курсу	основна компонента	
Формат курсу	денна /заочна форма навчання, 1 семестр	
Обсяг курсу	кількість кредитів – 3	
	денна	заочна
	загальна кількість годин	
	90	
	аудиторних	
	30	8
	лекційні	
	10	4
	практичні	
	20	4
індивідуальні		
-	-	
самостійна робота		
60	82	
Технічне і програмне забезпечення	<i>мультимедійний комплекс, ПК/ноутбук, корпоративний сервіс для дистанційного навчання Google Workspace for Education</i>	
Форми та види навчальних занять; методи, засоби, технології навчання	Форми: навчальні заняття, самостійна робота, контрольні заходи Види: лекційні та практичні заняття Методи: Проблемний виклад, пояснювально-ілюстративний (візуальний супровід – демонстрація ілюстрацій, відео та аудіофрагментів), частково-пошуковий (пошук та аналіз джерел, фахової літератури, відео та аудіоматеріалів з відповідної теми тощо); проектно-орієнтований –	

	<p>підготовка повідомлення/доповіді (презентації) з відповідними посиланнями на використані джерела та літературу, Інтернет-ресурси</p> <p>Для самостійної роботи використовується також дослідницький метод: підготовка доповіді з презентацією; створення опитувальників, есе та ін. до відповідних тем; пошук візуального матеріалу в Інтернеті за тематикою навчальної дисципліни.</p> <p>У процесі підготовки фахівців застосовується також комбінування традиційних інформативних і нових соціально-психологічних методів – дискусійних методів, ігрових методів (рольові ігри), методи активного навчання (аналіз конкретних ситуацій, розв'язання проблемних задач, інтерактивні методи, технологія «мозкового штурму» тощо.</p> <p>Засоби: Слово викладача, підручники та посібники, аудіовізуальні засоби, інтерактивні дошки, мультимедійні проектори, інтерактивні презентації.</p> <p>Технології: інформаційні технології, технології дистанційного навчання, технології ситуаційного навчання, технології дослідницького (евристичного) навчання, імітаційно-моделюючі технології навчання, ігрові технології, технології самоосвіти.</p>
Поточний контроль	<p>виконання завдань до лекційного матеріалу; виконання практичного завдання; підготовка та презентація майстер-класу; участь у діловій (моделюючій / психологічній грі); виконання вправи; усне опитування; письмове опитування; підготовка та виступ з рефератом; - підготовка та виступ з презентацією; зарахування результатів неформальної освіти.</p>
Підсумковий контроль	Залік
Політика курсу*	<p>Конфліктні ситуації мають відкрито обговорюватись в академічних групах з викладачем, необхідно бути взаємно толерантним, поважати думку іншого. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Плагіат та інші форми нечесної роботи неприпустимі. Презентації та виступи мають бути авторськими оригінальними. Норми академічної етики: дисциплінованість; дотримання субординації; чесність; відповідальність; робота в аудиторії з відключеними мобільними телефонами.</p>

7. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усьог о	у тому числі				
		л	с	п	інд	с.р.		л	с	п	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Державна політика України у сфері цивільного захисту.	14	2		2		10	14					14
Тема 2. Основи електробезпеки та пожежної безпеки.	21	2		4		15	21					21
Тема 3. Захист населення і територій від НС. Запобігання НС, реагування на них та ліквідація їх наслідків.	23	2		6		15	23	2		2		19
Тема 4. Організація цивільного захисту в установах та організаціях	16	2		4		10	16					16
Тема 5. Долікарська допомога потерпілим при нещасних випадках	16	2		4		10	16	2		2		12
Усього	90	10		20		60	90	4		4		82

8. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Виконання завдань до лекційного матеріалу – 0-4 балів;

Розподіл балів за методами поточного контролю:

- виконання практичного завдання – 1-3;
- підготовка та презентація майстер-класу – 1-4;
- участь у діловій (моделюючій / психологічній грі) – 1-2;
- виконання вправи – 1-2;
- усне опитування – 1-3;
- письмове опитування – 1-3;
- підготовка та виступ з рефератом – 1-3;
- підготовка та виступ з презентацією – 1-3;

- зарахування результатів неформальної освіти – за рішенням кафедри на основі заяви здобувача та наданих даних (до 10% загальної кількості балів, відведених на поточний контроль).

У якості теми реферату чи презентації рекомендовано самостійно обирати проблему, яка відповідає змісту тематичного плану, але не входить до переліку питань, які розглядаються на лекції.

Можлива кількість балів, набраних до підсумкової форми контролю: 60 балів

Підсумковий контроль (залік) – 40 балів

Критерії оцінювання результатів навчання за 100 бальною рейтинговою шкалою.

Можлива кількість балів, набраних до підсумкової форми контролю: 60 балів.

Підсумковий контроль: залік (40 балів).

31-40 бал

Повністю розкрито зміст теоретичних питань. При відповіді використано термінологію предметної області в необхідній логічній послідовності. Також здобувач демонструє вільне володіння навчальним матеріалом різного ступеня складності, використовуючи при необхідності відомості з інших навчальних дисциплін і курсів. При відповіді на додаткові питання помітне вміння розвивати систему теоретичних знань на основі самостійної роботи.

21-31 балів

При викладі фундаментальних положень основного матеріалу курсу здобувач показує володіння програмним навчальним матеріалом, у тому числі різного ступеня складності, а також вільне оперування ним у знайомій ситуації. При відповіді допускається два-три недоліки або не більше однієї помилки. Здобувач упевнено відповідає на додаткові питання, що стосуються основних положень усього досліджуваного курсу відповідно до програми.

11-20 балів

При відповіді на питання теорії виявляється не завжди усвідомлене відтворення програмного навчального матеріалу. Положення, що приводяться у відповіді, даються фрагментарно, схематично, без логічного взаємозв'язку. При відповіді на додаткові питання, що стосуються найважливіших і основних понять і фактів навчальної програми, є утруднення у використанні термінології предметної області. При відповіді здобувач не завжди може підтвердити теоретичні викладення відповідними прикладами.

0-10 балів

Відповідь здобувача демонструє лише деяке уявлення про матеріал навчального курсу. Знання практично відсутні як у теоретичній області навчальної дисципліни, так і в практичному володінні методикою аналізу.

Усього: 100 балів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

					Залік	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	40	100
7	12	17	7	17		

Рейтингова оцінка з дисципліни та її переведення в оцінки за національною шкалою і шкалою ECTS здійснюється згідно з Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти ХДАК.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

НАЗВА	Хід виконання роботи (питання, які будуть розглянуті на занятті)	Рекомендована література	Кількість балів, які може отримати здобувач
Тема 1. Державна політика України у сфері цивільного захисту.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Правове поле України в системі ЦЗ. 2. Законодавчі та нормативні акти України у сфері ЦЗ. 3. Державні органи управління та нагляду за ЦЗ. 4. Відповідальність за порушення законодавства. 5. Організація навчання та перевірки знань з питань ЦЗ. 	1 – 7, 10	7
Тема 2. Основи електробезпеки та пожежної безпеки.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття електробезпеки. 2. Дія електричного струму на організм людини. 3. Види електричних травм. 4. Фактори, що впливають на ступінь ураження електричним струмом. 5. Причини електротравм та умови їх виникнення. 6. Класифікація електроустановок і приміщень за небезпекою ураження людини електричним струмом. 7. Методи захисту від ураження електричним струмом. 8. Статична електрика та захист від нього. 9. Загальні положення. 10. Показники пожежо та вибухонебезпечних речовин і матеріалів. 11. Категорії приміщень і будівель з вибухопожежної та пожежної небезпеки. 	1 – 4, 9, 10	12

	12. Класифікація вибухо - та пожежонебезпечних приміщень (зон). 13. Пожежна безпека виробничих будівель, приміщень і технологічних процесів. 14. Гасіння пожеж.		
Тема 3. Захист населення і територій від НС. Запобігання НС, реагування на них та ліквідація їх наслідків.	1. Основні завдання та принципи у сфері захисту населення від надзвичайних ситуацій. 2. Основні заходи захисту населення і територій. 3. ЗСЦЗ: класифікація, основні елементи. 4. Індивідуальні засоби захисту людини. 5. Евакуація населення. 6. Інженерний захист території. 7. Запобігання виникненню надзвичайних ситуацій. 8. Реагування на надзвичайні ситуації 9. Ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій.	1 – 4, 9, 10	13
Тема 4. Організація цивільного захисту в установах та організаціях	1. Завдання та обов'язки суб'єктів господарювання у сфері цивільного захисту. 2. Організація заходів цивільного захисту СГ. 3. Призначення та склад сил і засобів ЦЗ установ і організацій. 4. Документи щодо створення та розвитку системи ЦЗ об'єкта. 5. Документи щодо планування дій органів управління та сил (формувань) ЦЗ об'єкта.	8 - 10	7
Тема 5. Долікарська допомога потерпілим при нещасних випадках	1. Загальні поняття про долікарську допомогу. 2. Загальні принципи надання долікарської допомоги постраждалому від нещасного випадку. 3. Виявлення ознак життя та смерті: непритомність, ознаки життя, ознаки смерті. 4. Імобілізація. 5. Види кровотечі. 6. Порядок опрацювання рани. 7. Засоби тимчасової зупинки кровотечі.	8 - 10	10

10. ПИТАННЯ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Небезпеки воєнного, соціально-політичного, природного та техногенного характеру.
2. Організація цивільного захисту на суб'єктах господарювання.
3. Захисні споруди для укриття населення та їх характеристика.
4. Цілі, завдання та структура основних заходів в системі цивільного захисту.
5. Оповіщення населення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій та порядок дій за сигналами оповіщення.
6. Нагляд та контроль в системі цивільного захисту.
7. Інженерний захист територій від надзвичайних ситуацій.
8. Радіаційний захист населення.
9. Хімічний захист населення.
10. Методика оцінки радіаційної обстановки.
11. Методика оцінки хімічної обстановки.
12. Правила поведінки людини у зонах ураження.
13. Цілі, завдання планування заходів у системі цивільного захисту.
14. Порядок дій населення у надзвичайних ситуаціях мирного часу та в особливий період.

15. Сутність заходів щодо інформування та оповіщення населення у системі цивільного захисту.
16. Сутність інженерних заходів у системі цивільного захисту.
17. Сутність евакуаційних заходів у системі цивільного захисту.
18. Медичний захист, забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення.
19. Біологічний захист населення, тварин і рослин.
20. Завдання та заходи психологічного захисту населення.
21. Призначення та класифікація засобів індивідуального та колективного захисту.
22. Засоби індивідуального захисту: призначення, характеристики та правила застосування.
23. Правила поведінки людей при використанні засобів колективного захисту.
24. Заходи запобігання надзвичайним ситуаціям.
25. Сили та засоби захисту населення при виникненні надзвичайних ситуацій.
26. Організація ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.
27. Послідовність дій при наданні першої долікарської допомоги.
28. Правила рятування постраждалих та надання першої медичної допомоги.
29. Небезпеки в сучасному урбанізованому середовищі
30. Надзвичайні ситуації техногенного, екологічного, природного та воєнного характеру.

11. ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Правові основи цивільного захисту України.
2. Кодекс цивільного захисту України: структура, короткий зміст.
3. Закон України “Про правовий режим надзвичайного стану”: структура, короткий зміст.
4. Закон України “Про правовий режим воєнного стану”: структура, короткий зміст.
5. Закон України “Про об’єкти підвищеної небезпеки”: структура, короткий зміст.
6. Закон України “Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку”: структура, короткий зміст.
7. Суб’єкти забезпечення цивільного захисту. Основні завдання цивільного захисту.
8. Основні принципи здійснення цивільного захисту.
9. Повноваження Кабінету Міністрів України у сфері цивільного захисту.
10. Повноваження центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту.
11. Повноваження Державної служби України з надзвичайних ситуацій у сфері цивільного захисту.
12. Повноваження місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування у сфері цивільного захисту.
13. Завдання і обов’язки суб’єктів господарювання у сфері цивільного захисту.
14. Права та обов’язки громадян у сфері цивільного захисту.
15. Положення про Єдину державну систему цивільного захисту України: структура, короткий зміст.
16. Склад та основні завдання Єдиної державної системи цивільного захисту.
17. Режими функціонування єдиної державної системи цивільного захисту.
18. Органи координації та управління єдиної державної системи цивільного захисту загальнодержавного рівня, їх повноваження.
19. Органи координації та управління єдиної державної системи цивільного захисту загальнодержавного рівня, їх повноваження.
20. Склад і завдання сил цивільного захисту.
21. Оперативно-рятувальна служба цивільного захисту. Організація, завдання.
22. Аварійно-рятувальні служби, організація, завдання.
23. Спеціалізовані служби цивільного захисту, організація, завдання.

24. Формування та добровільні формування цивільного захисту, організація, завдання. Залучення Збройних Сил України.
25. Надзвичайні ситуації за характером походження. Обсяг надзвичайних ситуацій.
26. Надзвичайні ситуації природного характеру, їх уражальні чинники.
27. Надзвичайні ситуації техногенного характеру, їх уражальні чинники.
28. Надзвичайні ситуації соціально-політичного характеру, їх уражальні чинники.
29. Надзвичайні ситуації воєнного характеру, їх уражальні чинники.
30. Моніторинг і прогнозування надзвичайних ситуацій.
31. Оповіщення та інформування про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій.
32. Захисні споруди, види, характеристики.
33. Порядок укриття населення у захисних спорудах.
34. Види і обсяги евакуації населення.
35. Порядок організації заходів з евакуації.
36. Інженерний захист територій.
37. Радіаційний і хімічний захист населення і територій.
38. Медичний захист, забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення.
39. Біологічний і психологічний захист населення.
40. Засоби захисту органів дихання.
41. Склад, устрій, маркування протигазів.
42. Основні вузли і принцип роботи протигазу ПП-4.
43. Засоби захисту шкіри.
44. Медичні засоби захисту.
45. Класифікація дозиметричних приладів.
46. Прилади радіаційної розвідки і контролю радіоактивного забруднення.
47. Прилади хімічної розвідки і контролю зараження.
48. Склад та призначення ВПХР.
49. Планування цивільного захисту в установах, організаціях.
50. Організація цивільного захисту на об'єктах господарської діяльності.
51. Організація навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях.
52. Надання домедичної допомоги у надзвичайних ситуаціях.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО КУРСУ

Основна

1. Конституція України. Основний закон. – Київ., 1996.
2. Кодекс цивільного захисту України (зі змінами). Затв. Президентом України 02.10.2012 // "Голос України" від 20.11.2012. – № 220.
3. Про захист людини від впливу іонізуючих випромінювань: Закон України від 14 січня 1998 р. - Київ., 1998.
4. Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення: Закон України // Відомості Верховної Ради України. - 1994. - № 27.
5. Про правовий режим воєнного стану: Закон України // Урядовий кур'єр, 14.06.2000. – №107.
6. Про зону надзвичайної екологічної ситуації: Закон України від 13.07.2000р. №1908.
7. Про об'єкти підвищеної небезпеки: Закон України від 18.01.2001 р. № 2245-III.
8. Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України // Урядовий кур'єр, 14.06.2000. - № 107.
9. Про Державну комісію з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій: Постанова КМ України від 16.02.98 р. № 174 (Із зм. і доп., внесеними постановами КМ України від 24.09.99 № 1763, від 21.10.99 № 43).
10. Про затвердження Положення про організацію оповіщення і зв'язку у надзвичайних ситуаціях : Постанова КМ України від 15.02.99 № 192.

11. Казаков О.Є. Опорний конспект лекцій нормативної навчальної дисципліни "Цивільний захист та домедична допомога", м. Харків, ХДАК, 2024. – 55 с.
12. Стеблюк, М. І. Цивільна оборона та цивільний захист : підручник / Стеблюк М.І. — К., 2013. — 487 с., тв. пал.
13. Міценко І.М. Цивільна оборона: Навч. посіб. / Міценко І.М., Мезенцева О.М., Пістун І.П. ; за заг. ред. І.М. Міценко. - Чернівці: Книги - XXI, 2004. - 404 с.
14. Желібо Є. П. Безпека життєдіяльності [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. закл. / Є. П. Желібо, Н. М. Заверуха, В. В. Зацарний; За ред. Є. П. Желібо. — 4-те вид. — Київ : Каравела, 2005. — 341 с. - (Вища освіта в Україні).
15. Основи цивільного захисту: навч. посіб. / В.О. Васійчук [та ін.] ; – Л.: Вид. НУ "ЛП", 2010. – 384 с.
16. Русаловський А.В. Цивільний захист: [Навч. посібник] / Русаловський А.В., Вендичанський В.Н., – Київ.: АМУ, 2008. – 250 с.
17. Екстрена медична допомога : підручник / [М. І. Швед, А. А. Гудима, С. М. Геряк та ін.] ; за ред. М. І. Шведа. – Тернопіль : ТДМУ, 2015. – 420 с. (ел. ресурс).
18. Перша долікарська допомога: підручник/під ред. В.П. Андрущенко. Ю.Ф. Кушта, Д.В. Андрущенко – Львів: ЛНМУ. - 2011. – 351 с. ел. ресурс).
19. Екстрена медична допомога (гострі серцеві стани) / Г.Г. Роцін, О.М. Пархоменко, В.О. Крилюк та ін.: за ред. Г.Г. Роціна. – К.: ТОВ "НВП "Інтерсервіс", 2011. - 159 с. (ел. ресурс).
20. Дужий І.Д. Перша допомога при невідкладних станах : навчальний посібник / І.Д. Дужий, О.В. Кравець ; Сумський державний університет. – Суми : Сумський державний університет, 2014. – 212 с. : іл., табл. (ел. ресурс).
21. Екстрена медична допомога: догоспітальний етап, алгоритми маніпуляції (базовий рівень). / Г.Г. Роцін, А.А. Гудима, В.Ю. Кузьмін та ін. - К., 2012. - 84 с. (ел. ресурс).
22. Медицина невідкладних станів: швидка і невідкладна медична допомога / І.С. Зозуля, А.В. Вершигора, В.І. Боброва та ін.; за ред. І. С. Зозулі. - К.: ВСВ "Медицина", 2012. - 728 с. (ел. ресурс).
23. Тарасюк В.С., Матвійчук М.В. Паламар М.В., Поляруш В.В., Корольова Н.Д., Подолян В.М. Малик С.Л., Кривецька Н.В. Перша медична (екстрена) допомога з елементами тактичної медицини на до госпітального етапі в умовах надзвичайних ситуацій. – К.: Медицина, 2015. (ел. ресурс).
24. Алгоритми надання невідкладної допомоги при критичних станах / За ред. І. І. Тітова. – Вінниця: Нова Книга, 2012. – 344 с. (ел. ресурс).

Допоміжна

1. Депутат О.П., Коваленко І.В., Мужик І.С., Цивільна оборона. Навчальний посібник / За ред. Кашина П.І. - Львів, "П.П. Васильович К.І.", 2005. – 338 с. (ел. ресурс).
2. Збірник нормативно-правових актів з питань надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру. Вип. 3. Під заг.ред. В.В.Дурдинця. – К.: Агенство "Чорнобиль-інтерінформ", 2001. – 532 с. (ел. ресурс).
3. Методичні вказівки з курсу "Цивільна оборона" для студентів магістратури денної форми навчання / Укл.: О.І. Бабенко, Р.І. Черевко. – К.: КДЕУ, 1997. - 136 с. (ел. ресурс).
4. Норми радіаційної безпеки України (НРБУ-97). - Київ: Відділ поліграфії Українського центру держсанепіднагляду МОЗ України, 1998. - 125с. (ел. ресурс).
5. Основи соціоекології: Навч. посіб. / Г.О. Бачинський, Н.В. Бернада, В.Д. Бондаренко та ін.; За ред. Г. О. Бачинського. - К.: Вища пік., 1995. - 238 с. (ел. ресурс).

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Харківської державної академії культури –Режим доступу: <http://lib-hdak.in.ua/>.
2. Репозиторій ХДАК. – Режим доступу: <http://195.20.96.242:5028/khkdxmlui/>.
3. Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка : сайт. – Режим доступу: <https://korolenko.kharkov.com>

4. Вікіпедія : вільна енциклопедія [Електронний ресурс] // <http://ru.wikipedia.org/wiki/>
5. Міністерство культури та інформаційної політики України - <https://mkip.gov.ua/>
6. Офіційне інтернет-представництво Президента України - <http://www.president.gov.ua/>.
7. Верховна Рада України <http://www.rada.gov.ua> .
8. Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua/>.
9. Міністерство освіти і науки України - <http://www.mon.gov.ua>, www.osvita.com.
10. Міністерство екології та природних ресурсів України - <http://www.menr.gov.ua/>.
11. Державна служба України з надзвичайних ситуацій - <http://www.mns.gov.ua/>.
12. Рада національної безпеки і оборони України - <http://www.rainbow.gov.ua/>.
13. Постійне представництво України при ООН - <http://www.uamission.org/>.
14. Офіційний сайт Американського вулканологічного товариства - <http://vulcan.wr.usgs.gov/> (англійською мовою).
16. Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України - <http://www.social.org.ua>